

замокни, нетямуща природа; пізнай, що людина – істота безкінечно незрозуміла для людини, і спитай у свого Владика про незнаний тобою істинний стан. Послухай Бога” [5, 115].

1. Соловьев Э.Ю. *Прошлое толкует нас.*-М.: Политиздат, 1991. – 432 с. 2. Хома О. *Феномен «Мыслей»: что такое «Философия Паскаля» // Блез Паскаль. Мысли: Пер с фр. - К.: REFL-book, – 1994. - С.433 – 443.* 3. Гарин И. *Воскрешение духа.* - М.: Мысль, 1992. - 222с. 4. Брюнsvик Л. *«Мысли»: история создания, структура, автор.*// Блез Паскаль. Мысли: Пер. с фр. - К.: REEL-book, 1994. - С.7–52. 5. Блез Паскаль. Мысли: Пер. с фр. – К.: REEL-book, 1994. – 528 с.

Іван Мелько

Дрогобицький державний педагогічний університет
ім. Івана Франка,
м. Дрогобич

ПРЕДМЕТ ТА ЗАВДАННЯ “ФІЛОСОФСЬКОЇ ПСИХОЛОГІЇ” С. ФРАНКА

Проблема людського буття є однією із центральних проблем у філософії російського філософа С.Л.Франка. Вже на перших сторінках своєї праці «Душа людини», Франк чітко ставить завдання своєї «філософської психології» (як власного варіанта філософської антропології) – «... визначити місце людини та її духовного життя в загальній системі суцього» [1, с. 6], тим самим підкреслюючи, що людина постає особливим типом реальності, що перебуває у зв'язках і відношеннях з іншими сферами буття.

Антропологічне вчення Франка зосереджене на духовній реальності, як особливому типу буття людини та і буття взагалі. Духовна реальність постає водночас як і головне у людському бутті, оскільки наша душа і є, за Франком, те, що ми називаємо самими собою.

З цих позицій Франк піддає критиці сучасну йому психологію, вважаючи, що жодна психологічна концепція зовсім не є вченням про душу, а лише вченням про закономірності «душевних явищ», відірваних від їх внутрішньої основи і таких, що розглядаються лише як явища зовнішнього предметного світу. Така психологія, пише Франк, є не більше як природознавство. Вона не є вченням про душу, як сферу деякої

внутрішньої реальності, що по своїй суті і своїй природі протистоїть чуттєво-матеріальному світу, а є лише вченням про зміну душевних явищ та про їх зовнішні, чуттєво-предметні умови. «Без сумніву, те, що ми називаємо живим, цілісним внутрішнім світом людини, людською особистістю ... нашим «духовним світом», в них зовсім відсутнє» [1, с.8].

Відсутність розвинутого вчення про людську душу це, за Франком, втрата наукового інтересу до самого себе, і є життям, не розуміючи смислу і сутності свого життя, це означає не помічати цілого світу – внутрішнього світу самого живого суб'єкту. Франк критикує як матеріалістичний натуралізм так і психологізм, говорячи, що те що ми називаємо духовною реальністю не можна звести ані до фізичних, ані до чисто психічних явищ оскільки неприпустимим є відкидання будь-якої метафізики людської душі, адже «людина в своєму зовнішньому прояві в предметному світі носить скромну оболонку маленької частини всесвіту, і на перший погляд вона вичерпується цією зовнішньою природою; в дійсності, те що ми називаємо людиною, саме по собі і для себе є дещо незмірно більше і якісно зовсім інше, аніж клаптик всесвіту: це є закований в вузькі рамки, скритий світ великих, потенційно безкінечних хаотичних сил» [1.с.49]. Франк порівнює людську душу з темною шахтою з цілим підземним світом: «душевне життя постає перед нами як велика безмірна безодня, як особлива в своєму роді безкінечна вселенна, що знаходиться в якомусь іншому вимірі буття, чим весь об'єктивний просторово-часовий світ» [1, с.48]. Необхідність вчення про душу зумовлювалось на відсутності єдиного теоретичного фундаменту у вигляді загального вчення про духовну природу людини. Поруч з предметом знання в центрі уваги постає сам носій інтенціональності, її власна стихія – суб'єкт, душа і душевне життя особистості. У своєму проєкті відновлення «філософської психології» як науки про душу, Франк виходить з необхідності повернення *душі* як основного *предмету знання*, тому душевне життя у всіх свої проявах є основним предметом дослідження праці «Душа людини». Мірою свої сил Франк намагався реалізувати розвинуте вчення про духовну природу людської особистості.

1. Франк С.Л.. Душа человека // С.Л.Франк. Реальность и человек. – М.: Республика, 1997. С.4-208. 2. Аляєв Г.Є. Філософський універсам С.Л. Франка. – К.: Парапан, 2002.